

LOOTUSRINGI JUHT

KARSKUSKASVATUSTÖÖ AJAKIRI

November 1930.

Nr. 2.

III aastakäik.

VÄLJAANDJA: EESTI ÕPETAJATE LIIT.

Tegev toimetaja: P. Kochtitsky. Toim. liige: J. Elango. Vastutav toimetaja: H. Roos.

Ilmub koolitöö kuudel, kuus korda õppeaastas. Maksab: aastas—50 s., üksik number—10 s.

Toimetus ja talitus: Tallinna, Rataskaevu 22. Telef. 434-63.

Karskustöötuse mõttest ja õigustusest.

Mag. A. Elango.

Kas oleme õigustatud kooliealistelt lastelt võtma karskustöötusi — selle küsimuse üle on karskustegelaste ja kasvatajate ringkonnis korduvalt vaieldud, ilma et ühistele seisukohtadele oleks jõutud. Sellepärast lubatagu küsimuse juures siingi pisut peatuda, lähedes mõtetest, milliseid mul võimalus oli avaldada äsjase kasvatusedusliku nädala karskuskasvatuse töörühmas.

Kui meil on antud kaks otsustust, näiteks: — Ma lähen homme Sinu poole — ja — Annan oma sõna, et tasun Sulle homme oma võla, — siis erinevad nad üksteisest peaasjalikult selle tundetooni poolest, millega me nad välja ütleme. Kui me esimesel juhul teeme seda enam-vähem ükskõikselt, mööda minnes, n.-õ. „moka otsast“, siis teisel juhul me paneme sellesse kogu endi veendumuse rõhu. *Mingit otsustust töötusena välja öeldes me seome selle kogu endi isiksusega, kogu endi auga.* Kui jätame täitmata esimese lubaduse, tunne me vahest ehk ainult pisut sisetunde piina, et oleme sõbral lasknud end asjata oodata, ent leiame varsti tuhat ettekäänat endi vabanduseks, patustame aga teise otsustuse vastu, s. o. rikume endi töötust, ausõna, siis tunne me kogu endi isiku kõlblist langust ja anname teistelgi õiguse pidada meid *näruks* (mida me kaugeltki ei mööna esimesel juhul).

Nii siis: *midagi töötades me teeme töötusena lausunud otsustuse tõstmise kogu endi isiksuse au küsimuseks.*

Tavalisti me töötame siiski vaid niisuguseid asju, otsustusi, millesse me ise, vähemalt sel silmapilgul, usume, mis meie jaoks on *väärtuseks*. Me aga teame, et inimese mõte on muutlik: ta lasseb end väga kergesti mõjutada silmapilgu meeoludest, alateadlikest tungi-

dest ja muutlikkudest konjunktuaaridest. Mis eila meile oli veel väärtuseks, ei tarvitse täna seda mitte enam olla, küll aga võib selleks saada jälle homme. Oleme meie aga midagi töötanud, s. o. sidunud kogu endi isiksuse auga, siis aitab see viimane meid juhuslikest kahtlussilmapiilkudest üle, kuna siin töötatud otsustuse enda väärtusele (kõikuvale) tuleb juurde uus, püsivam — *meie au!*

Nii seisab töötuse tähtsus selles, et ta *aitab meid üle juhuslikest kahtluse ja nõrkuse silmapilkudest, aitab meid jääda kindlaks korra tõekstuntud seisukohtadele.*

Kuid töötuselgi on omad piirid. Kus kiusatus on liiga suur, seal ei pea vastu ükski töötus. Me võime näit. mõne sütitava kõne mõjul väga kergesti anda lubaduse maksta iga kuu vaeste heaks nii ja nii suur summa, kui me aga ise oleme kehvad ja meil pole, mis süüa, siis on enam kui kindel, et seesugune lubadus jääb täitmata, kuigi objektiivsed võimalused selleks ei puudu (me võime näit. vastava summa kas või laenata, varastada või end elutarvete alalt säästa). Sellepärast *ei tuleks võtta töötusi asjus, mille täitmine seotud liiga suurte raskuste ja kiusatustega* (sek-suaalpsühholoogiast ja biograafiaist näit. teame, et noorurite töötused loobuda onanismist harva peavad vastu, kui sellega ei käi kaasas kogu eluviisi muutus, mis selle töötuse pidamise teeks kergemaks).

Samuti tuleb arvestada võimalusega, et inimene elu kestel väärtusi ka üsna kaine mõistusega ümber hindab. Kui ta mõne töötusegagi seotud otsustuses põhjalikkude kaalutluste järele on jõudnud teistsugusele seisukohale, kui ennem, siis oleks ülekohtune teda

paljalt töötuse pärast sundida kinni pidama otsustest, mida ta peab ekslikuks ja väärtusetuks. Sellepärast *ei tohiks võtta asjus, kus mitmesugused seisukohad võimalikud, eluaegseid töotusi*, millest võimalik pole enam vabaneda (ei saa näiteks pidada õigeks lahutamatu abielu, eluaegist mungavannet j. m. s.). Et ümberotsustamine, ümberhindamine ei tuleks liiga kiiresti ja liiga sageli, ei tohiks töötuste andmist sugereerida, vaid võtta neid ainult neil kordadel ja neis asjus, mis isik vabalt tahtel, kaine ja asjaliku kaalutluse järele enda jaoks väärtuseks tunnustanud.

Vaatleme nüüd, kuidas on lugu karskustöötusega. Kõigepealt — kas alkoholist loobumine on seotud ülepääsmatute raskuste ja äravõitmatute kiusatustega? — Vaevalt, vähemalt mitte seal, kus karsklasi on mitmekesi koos. Sellepärast *ei saaks põhimõtteliselt olla karskustöötuste vastu*, küll aga tuleks nende võtmisega olla tagasihoidlik seal, kus alkoholi mõjuvõim on alles liiga tugev või isikute juures, kes otse pärivuslikult kalduvad alkoholismi. Muidugi võib karskustöötusi võtta ka seal, kuid siis peab sellega käima koos kogu miljöö muutus või mõjustamine alkoholi-vastases suunas.

Teiseks — kas karskusküsimuses üldse saab olla mitut seisukohta, s. t. kas normaalselt mõtlev inimene üldse saab alkoholitarvitamist õigustada? — Usun, et saab, kuna need mõistuslikud argumendid, mis karsklastel esitada on, pole veenvad kõigile, näit. mitte puht tundeinimestele, ekstaatikuile j. t. Sellepärast asun eitaval seisukohal eluaegsete karskustöötuste suhtes. Samuti ei saaks pidada õigeks karskustöötuste massilist võtmist mõne kihutuskõnega „soojaksõetud“ meeoleolus, kuna seesuguste töötuste rikkumise protsent on väga suur.

Võib eritleda üldse kolmesuguseid karskustöotusi: *eluaegseid, tähtajalisi ja mõnda organisatsiooni kuulumisega seotuid*.

Eitades täiesti esimesi, võiksime teisi pooldada tingimisega, et see täht-aeg poleks liiga pikk ja miljöö mitte liiga kiusatusterikas (üldiselt seda liiki karskustöötuste võtmist praktiseeritakse vähe — see on jäänud enam kihlvedude asjaks, mis puhul üks või teine töötab teatud aja jooksul loobuda alko-

holist, vastasel korral tehes karistuseks seda või teist).

Kõige õigustatumad ja loomulikud on organisatsiooni kuulumisega seotud karskustöötused. Seesugusest töötusest on võimalik alati vabaneda organisatsioonist välja astumisega, selle pidamist hõlbustab paljude aatekaaslaste ühtekuuluvustunne ning organisatsiooni poolt pakutavad soodustused karskeks eluviisiks (karsked lõbustused, alkoholivabad söögimajad jms.), siin on kalduvusi karskusmõtte väärtuse ümberhinnanguks vähem, kuna tööorganisatsioonis karskusilmavaadet järjest süvendab ja ikka jälle meelde tuletab.

Kui küsimust võtta puht laste seisukohalt, siis on mu harutluste tulemuseks, et *põhimõtteliselt ei saa olla laste karskustöötuse vastu, kui nad selle annavad endi vabast tahtest, ilma välise surve ja sugestioonita*. Kõige loomulikumaks laste karskustöötuse vormiks on aga *lootusringi astumine*, mis iseen-dast tähendab loobumist alkoholist (ja tubakast), mille pidamiseks ilma lootusringita aga vähe eeldusi on.¹⁾

Kuid seejuures võib tõusta veel üks kahtlus. Me teame, et lastel kuni 10—12 eluaastani vähe eeldusi on karskusküsimuse tähtsusest aru saamiseks ning et nende tahtejõud on seevõrra ebapüsiv, võnkuv, et oleks ülekohus seda koormata mingite kaugemaleulatavate töötustega. Tõsi, ent samuti me teame, et sellealistel lastel pole mingit kalduvust ega tarvet alkoholi järele ja nad omal initsiatiivil seda vaevalt kunagi tarvitama läheksid. Sellepärast oleks seevanuste laste endi töötusest palju tähtsam nende vanemate lubadus, oma lastele alkoholilisi jooke mitte pakkuda ega teistel pakkuda lasta. Kuna 10—12 a. ümber laste elutundmine ning tahtejõud tunduvalt kasvab (n.-n. reaalistlik staadium), võib siit peale arvestada juba laste endi vastutuse algust.

¹⁾ Kui minult küsitakse, kuidas konkreet-selt talitada, kas lootusringi astujalt ka veel karskustöötust võtta või mitte, siis ma soovitaksin karskustöötust eraldi rõhutades mitte võtta, küll aga võiks piduliku meeoleolu loomiseks ning kohusetunde tõstmiseks igalt lootusringi astujalt võtta allkiri, et ta töötab elada lootusringi põhimõtete kohaselt, kusjuures enne ära on seletatud, mida see tähendab ja millise vastutuse igauks sellega enda peale võtab.

Karskuskasvatustöö möödunud õppeaastal.

Kevadel korraldatud ankeedist tuli tagasi täidetult 404 lehte, see on umbes 34%. Eelmise aastaga võrreldes on see hästi korda läinud, üldse aga on siiski raske leida mõisteta- vat vabadust, miks 66% koolest ankeedile ei vastanud.

Vastuste põhjal saadud ülevaate järele teotsevad ümmarguselt pooltes koolides lootusringid; veel kevadel on asutatud 10 lr. Liikmete arv neis lootusringes on keskmiselt 40 igas ringis.

Peale hariliku kõnekoosolekute (töökoosolekute) korraldamise, kirjandusõhtute ja pidude, on märgitud veel: piltide näitamine, kirjanduse lugemine ja tellimine, ümbruse ilustamine, ekskursioonid, sport, muusika, teeõhtud, hõimu-õhtu.

Oma ajakiri ilmub 24 lootusringis.

Peale lootusringide töötab mitmesuguseid teisigi ringe, tihti lootusringi harudena ehk tihedas kontaktis lootusringiga.

Lootusringide kevadpüha peeti pea kõigis koolides, kuigi enamuses see piirdus karskustundidega ja ainult vähemas osas (27%) anti koosviibimisele pidulikum ilme, harilikult vanemate osavõtuga. Ühes koolis õnnistati sel päeval lootusringi lipp.

Takistustest karskuskasvatustöös on peamiselt märgitud kodude ja ümbruse halb mõju, avalikud ja salajased joogi-müügikohad ja jooma kombed. Kolmes vastuses märgitakse, et vanemad keelavad lastele lootusringi mineku. Suureks takistuseks osutub kodu-õlu. Aja ja ruumi puudus ning õpilaste noorus on pal-

judele takistuseks. On aga ka hea kogu vastatajaid, kes erilisi takistusi ei leia.

Soovidest on väljapaistval kohal: saadetagü kõnelejaid! Paljud näeks hea meelega alkoholi keelu teostamist. Vajatakse vastavat kirjandust, pilte, vastavaid lugemikke.

Peale selle on mitmed erilise ilmega soovid.

Võistluskirjutist pooldatakse ühemeelselt, kui mõjuvat vahendit töös.

Ajakirja „Lootusringi Juhi“ kohta avalduvad vastajaist umbes 13%. (Suurem hulk vastajaist ei ole kahjuks veel tutvunud lähemalt ajakirjaga!) Vastajate rõhu enamus on täiesti pooldav; paljud märgivad omad soovid täienduse kohta, nagu: olgu kaustalt suurem, ilmugu tihedamini, toogu rohkem ilukirjanduslikke palasid, avaldagu õpilaste töid, ülevaateid koolide tööst jne. Enam-vähem eitava seisukohale asuvad ajakirja suhtes ainult neli vastajat.

Toimikond on tõsiselt tänulik ankeedi vastajaile antud teadete ja soovide eest! Toimikond püüab soovide ja teadete kohaselt teha, mis tema võimuses töö edespäidisel jätkamisel. Ka arvestab toimetuse kõiki teostatavaid soove võimaluse piires, väljaarvatud esialgu kaust ja lehekülgede arv, mis majandusliselt teostatamatud.

Jääb tõsiselt soovida, et vastajate arv järgmisel aastal koolide koguarvule lähemale jõuaks, sest sel teel on lähem kontakt ja edukam töö kõige kindlustatum.

Kooliuuenduse näituselt.

Möödunud kooliuuenduse näitus ühes Kasvatusteadusliku nädalaga Tallinnas 12.—26. augustil kujunes suurimaks seni olnud õpetajate kogunemiseks Eestis. Osavõtjatena on registreeritud 2121 õpetajat ja 894 külalist, kokku 3015 isikut. Esitatud olid kõik maakonnad ja suuremad linnad Eestis, peale selle veel osavõtjaid 14 välisriigist.

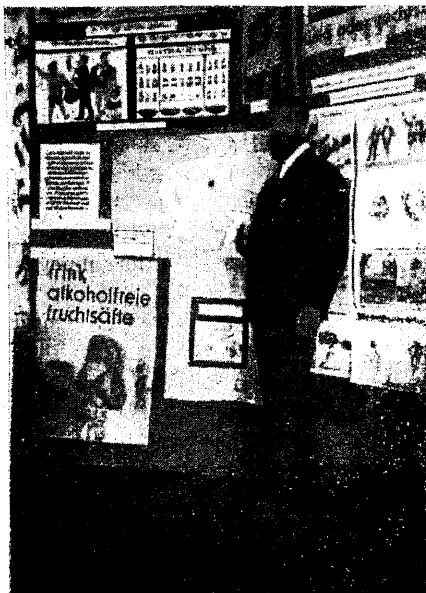
Suurema osa näituse ruumidest võttis oma alla üldõpetus; siis Läti ja Vene väljapanekud, Võru seminar, üksikud alad.

Karskuskasvatustoimikond oli asetatud ühte tuppa, seal esinesid E. Ö. L. karskuskasvatustoimikonna, lootusringide ja Viini väljapanekud. Viimased võtsid üle poole ruumist oma alla.

E. Ö. L. karskuskasvatustoimikonna poolt oli väljapanud lootusringidega seotud mater-

jal ja võistluskirjutistest ülevaade. Viimase võistluskirjutise tööd moodustasid samba, mille kõrgus inimpikkusele vastas. Töö tulemusist andis ülevaate väljapanud läbilõige mitme kooli töist. Lootusringide ja võistluskirjutise arenemist kujutasid vastavad diagrammid ühes geograafilise kaardiga.

Lootusringidest oli rikkalikumalt esitatud Halliste algkooli lr. „Võitleja“ (rakendusraamatud, töötused, ajakiri „Võitleja“ graafilised tööd, teated, kavad), kelle väljapanekuist sai täieliku ülevaate ringi tööst. Siis: Rannu algkooli lr. „Koit“ (rakendusraamatud, töötused, ajakiri „Rehepapp“, kirjad emadele), Martna algkooli lr. „Koit“ (töötused, rinnamärgi kodukord, ajakiri „Leek“, koduseid võistlustöid), Valga linna VI algkooli lr. „Noorusjõud“ (ajakiri „Noorusjõud“) ja Jaani algkooli lootus-

*Kooliüvenduse näituselt.
Dr. R. Smola ja osa Viini töid.*

ring (töötused, kodune ankeet). Mitmed tuntud lootusringid puudusid näitusel.

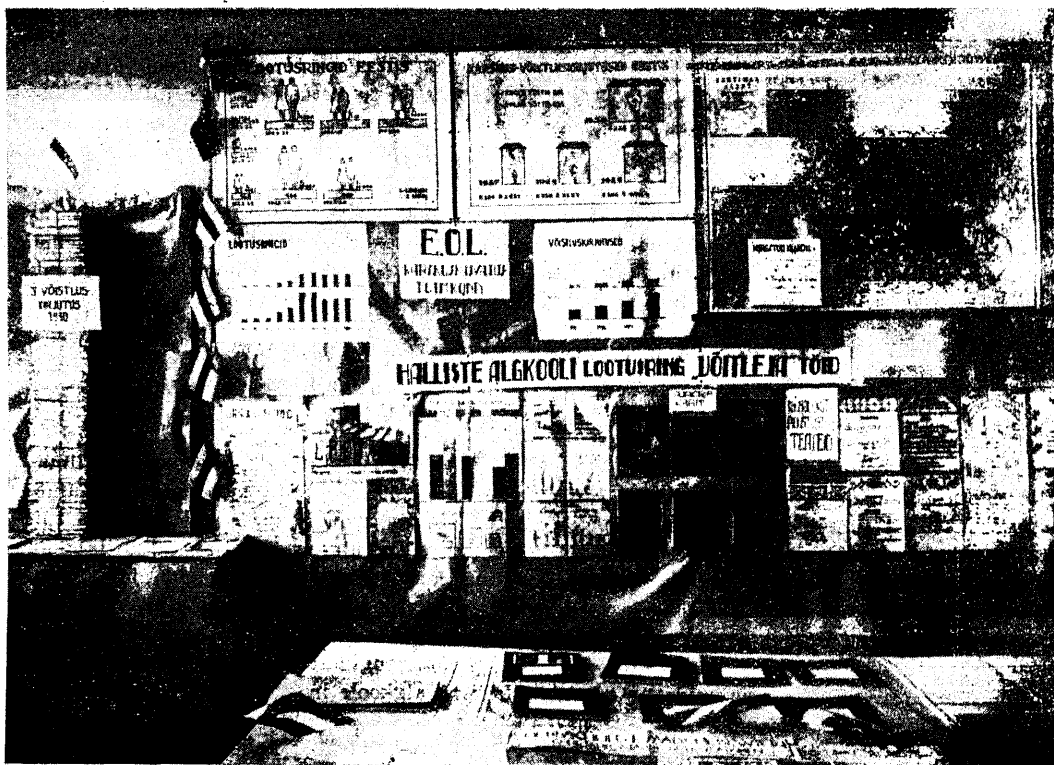
Lootusringide ajakirjad ja graafilised tööd jätsid üldiselt hea mulje, on näha töötahet ja edu, tihti huvitavat omapärasust.

Viini osakond, mis Dr. R. Smola kaasa oli toonud, andis laialdase ülevaate karskusõpetuse võtetest ja tulemustest Viinis. Oli rohkesti graafilisi ja kirjalikke töid õpilasilt algkooli nooremaid klasssest kuni kõrgema koolini.

Sisulise ülevaate sellest osakonnast anname järgmises numbris.

Karskuskasvatustööst ja kõlblusõpetusest üldloenguil kõneles Dr. R. Smola, kuna rühma töödes esinesid ettekannetega: prl.-d K. Soolo ja L. Rand — tööst lootusringis, mag. A. Elango — karskustöötusest ja P. Kochitsky — võistluskirjutusest.

Karskuskasvatuse osakonda külastasid iga päev keskmiselt kakssada isikut, üldiselt aga üle 2½ tuhande isiku.

Kooliüvenduse näituselt. E. Ö. L. karskuskasvatustoimikond ja lootusringid.

Kes midagi ei julge, sellel pole ka midagi lootat!

Töö lootusringis.

Töövälja avardumisel.

Et Noorte Punase Risti töö mitmeti ühine lootusringi tööga, siis on mõlemi juhtiva keskkoha vahel kavatsus neid töid edespäidi lähemasse kontakti viia, nii et üks laste-koondis samal ajal võiks teise kuuluda, ilma et erilisi formaalsusi, uut juhatust jne. vaja selleks oleks. Tegelikult on selleks juba samme astunud, kuna üksikasjalikum kokkulepe neil päevil teostub, millest siis avalikult lähemalt teatame.

Juba nüüd aga võime soovitada:

Lootusringid, avaldage soovi osa võtta E. Noorte Punase Risti tööst (E. N. P. R. Keskjuhatusese, Tallinna, Niguliste 12), siis saadetakse teile informatsioon-materjal, mis avardab töövõimalusi!

E. Noorte Punase Risti osakonnad (koolikoondised), teatage oma soovist osa võtta lootusringide tööst, eriti — võistluskirjutusest, teile saadetakse vastav selgitav materjal tööks, mis uusi huvialasid juurde toob!

Lootusringlaste töid

on võimalus edespäidi rohkem avaldada, kokkuleppel E. Noorte Punase Ristiga ilmuvad sündsad selleks laste tööd aja-

kirjas „E. Noorte Punane Rist“.

Osa töid ongi juba avaldamiseks edasi antud.

Mis tehakse lootusringes.

Rammu 6-kl. algkooli lootusring asutati 1924. a. kevadel. Nimi „Koi“ valiti hiljem. Peale töökoosolekute ja osavõtu kõigist võistluskirjutustest on asutatud lugemislaud ajakirjadega ja kirjandusega, korraldatud ühiseid jalutuskäike ja kevadpidusid naaberkooliga, osavõetud Noorte Punase Risti tööst tervishoiu lehtede täitmisega, mis viimased head kasvatavat mõju avaldanud. On käidud koos ka suvisel kooli-vaheajal üle 2—3 nädala. Ringil on oma lipp, lipulauluks M. J. Eiseni „Meie töö“. Ilmub ajakiri „Rehepapp“. Liikmete registreerimiseks on kuldraamat.

Rinnamärgi annetab ring neile oma liikmeile, kes oma elukommetega on jõudnud näidata õiget arusaamist liikme kohustest.

Viimasel tegevusaastal kuulusid ringi kõik III—VI kl. õpilased, kokku 67. Ringi hooldaja — koolijuhataja A. Lodi.

Jaani algkooli lootusring asutati 1921. a. Töö toimub tundides ja koosolekuil, kasutamiseks mitmekesiseid õppevahendeid.

Pärast kooli lõpetamist on noored koondatud kohaliku haridusseltsi „Noorte“ ja „Karskus“ osakondadesse, kus neile laulu, mängu, spordi, kõnede ja referaatide alal tegevust on võimaldatud.

Niipalju kui senised kogemused oletada lasevad, on koolist lahkunud õpilastest 80% karskeks jäänud.

Valga linna 6. algkooli lootusringi üks töövõtetest on väljalõigete kogumine ajalehtedest ja ajakirjadest (ka võrkeelsetest, tõlgetega), samuti ka piltpostkaartide hulgast kohaste leidmine.

Selle materjali vaatab õpetaja läbi ja õpilased panevad seinale selleks eraldi valmistatud alusele, mis võib kanda pealkirja „Pudemeid maailmast“, „Huvitavat maailmast“ jne. Siit loevad neid õpilased, arutavad elavalt, pärivad vastastikku, küsivad õpetajalt. Alati leidub õpilaste keskel neid, kes siit-sealt midagi lugenud ja kes seda väga huvitavalt oskavad edasi anda omasugustele.

Pärast seinalt mahavõtmist paigutatakse kõik lõiked ja artiklid nummerdatult vastavasse mappi, näit.: ajalugu, maadeteadus, leiutised, arhitektuur, tervishoid, karskusküsimusi j. m. Igal mapil on ees nimestik, nii et neid võib tarvitada hiljem õppevahendina.

Martna algkooli br. „Koidu“ tegevusest läinud kooliaastal. Töö soodustamiseks oli üks päev nädalas (reedel) tunnid koolis IV—VI klassis nii koondatud, et lõppesid ühel ajal, seega jäi üks tund vabaks lootusringi tööks. Töökava koostati sügisel üldkoosolekul.

Võeti osa võistluskirjutusest, mis võttis suure hulga tööajaks.

Huviga anduti ajakirja „Leek“ toimetamisele, koostati kolm numbrit (jõulu, vabadus-

päeva ja kevadpühade). Korraldati võistlus kaante ilustamiseks, auhinna paremaile võistlejaile tõi jõulu-vana ilusate raamatute näol. Võistlustööde kogumiseks (et asi saladusse jääks...) valmistati ühiselt kast: Juku IV kl. andis vineeri, August V kl. tegi kasti. Kastile osteti esialgu „taba“ lukustamiseks, kuid arvati, et edespidi lootusringi liikmed ilma lukutagi saladust hoiavad.

Ajakirjadest telliti omal jõul „E. Noorte Punane Rist“, „Laste Rõõm“ ja „Lasteleht“.

Aleks VI kl. pani ette „klassiõhtuid“ korraldada (temal vend keskkoolis, seal nii tehakse), mis seni veel pole olnud kohal. Otsustatigi korraldada järjekorras VI, V ja IV kl. õhtud, kuhu ka lastevanemad kutsuda, et neid lootusringi tööle lähendada. Eeskava võimaldab müidugi palju ästetgevust.

Oli veel male ja kabe harjutusi ja turniirid. Mängud muretseti ühiselt kooliga.

Hooldaja on õp. J. Kranfeldt.

Mina olen lootusringlane.

Pilte elust.

Ruumikas kohtusaal. A. süüdistab M-e löömises ja haavamises. A. on mitu tunnistajat kaasa toonud, et M. süüid selgeks teha. M. pole võinud tuua ühtki tunnistajat, sest kõik juuresolijad on A. üles annud oma tunnistajatenä. Tunnistajate seas on ka kaks kooliealist last.

M. kaitsja palub kohut neid kahte allaealist tunnistajat kõrvaldada, kuna nad A. sugulased on, ja neid pole võimalik ülekuulata nooruse pärast vande all.

Kohus jätab lapsed siiski tunnistajateks ja otsustab neid kuulata viimastena. Tunnistajad kõnelevad kui päheõpitult pea ühte ja sama: M. lõi A-d ja haavas teda käest. M. süü on pävaselge.

Kutsutakse ette esimene laps — kaheteistkümne aastane kartliku ilmega plika.

Kohtuniku käsule „Noh, väike Hilda, jutusta nüüd, kuidas see lugu oli!“ — algab plika: „Nad olid jälle meil joomas...“ Kohe paistab kogu lugu uues valguses. Kohus saab tähelepanelikuks, eriti aga M. kaitsja. Ja lühikeses lapselikus jutus paljastub suur A. salakõrtsi organisatsioon ühes tema surveabinõude ja liiakasuvõtmiste ning petmistega.

Jutustades vabaneb plika nähtavasti nagu rängast koormast. Ta on jõudnud kord ometi kohtu ette: siit loodab ka tema omalegi õigust — kaitset julma kasuisa vastu. Instinktiivselt tunneb ta, mis temast võib saada selles mülkas, kui nüüd ei tule appi see kõikvõimas kohus.

Kutsutakse teine laps — kümneaastane Milla. Ta on A. päristütar ja

heidab kartlikke pilke isale ja kasuõele. Ta, nähtavasti, kahtleb veel, kumba teed minna. Kuid siis saab ta kasuõe julgustavast pilgust õige suuna ja avaldab kõik.

Kust lapsed on saanud selle julguse?

Kool ja selles töötav lootusring olid siin külvanud head seemet, mis ei lämbunud ka salakõrtsi õhkkonnas.

*

Topsiküla orkester tuleb pidudele mängima vaid viina eest. Sellega õidakse nii harjunud, et teisiti mõtlejaile ja kõnelejaile otsa vaadatakse nagu arust läinud inimesile.

„Käia orkestris mängimas ja mitte viina juua, kuidas on see võimalik!“

Ja noormeestest, kes orkestrisse astusid, said aasta-paari jooksul suured viinasõbrad — otse joomarid.

Lonkas varsi meeste mäng ja lonkas kogu korraldus.

Korraga teevad orkestri liikmed ühel harjutusel ootamata otsuse: mitte enam viina võtta vähemalt pidudel.

Sellest on siinamaale kinnipeetud. Orkestris ärkab uus elu, tellitakse uusi noote, õpitakse hoogsalt.

Kust see suur pööre?!

Mõnedki pehmed lapsekäed on vaikes perekonnaringis korduvalt hakanud isa kaela: „Isa, ära joo enam viina, kui lähed orkestrisse mängima!“

Sellegi elujõulise orase seeme oli külvatud lootusringide koosolekutel.

*

Vilets talumaja, mis ähvardab järgmisel tuulepuhangul kokku langeda, sest sajuvesi, mis pikemat aega on vabalt voolanud läbi katuse, on määndanud talad ja tapid.

Ahi ei anna enam sooja, saadab vaid suitsu. Ahjupingil hädaldab haige peremees ja ootab, mil tuleb koju pere kartulipõllult, et saaks süüa ja saaks ka sooja, kuigi ahi annab palju suitsu.

„Oh oi, ei ole enam endised ajad!“

Ja peremehele tuleb meelde terve pikk rida kõrtsi joominguid, kus kulus raha ja kadus tervis.

„Tervis!“

Koolilaps luges läinud talvel korduvalt mingist väiksest raamatust, mille

pealekirjaks oli: „Kuidas olla terve ja tubli.“

Siis ei sallinud ta seda. Missugust tühja-tähja kõik lastele antakse lugeda.

Nüüd on ta haigena pikkadel igavatel päevadel korduvalt püüdnud veerida sellest raamatust sõredat kirja.

Missugused imelikud mõtted!

Miks ma enamalt pole kuulnud sarnaseid asju! Need noored jõuavad kaugemale kui meie!

E. R.

Võitle kaasa!

Vaba tõlge 9¼ a. D. H. luuletusest.

Kuri suitsu- ja humala-madu elab iga joodiku katuse all.

Võitlevad paljud küll temaga, aga veel ta ei paindu.

Kes tark on, see võitleb kaasa, rumal aga joob — nagu vanasti.

On sul raha ja jood sa veini, olgu see siis alkoholita.

Vana kuld.

A. O.

Ainult orjad haaravad peekri järele, otsides sellest julgust võitluseks.

Meie põlgame niisuguseid, meie mõtted, meie tunded on määratud kõrgema jaoks, suursugusemateks tegudeks.

Usk, eetika, sotsiaalsed reformid, revolutsioon — kõik soostub, kui ei kuuatata alkoholi mülkaid. See on aastatuhandete õpetus.

Alkoholi-joovastus surmab joovastuse hinges. Ta muudab vaimustatud nooruse rasvaseks kodanluseks, võitlusmeelsed joomavendadeks, usklikud uskmatuiks.

Sellepärast on meie elusihit ja kõlbline nõue: karskus.

Wilhelm Sollmann.

Laste näidendid.

Vastavalt üleskutsele eelmises numbris on toimetusele seni teatavaks tehtud järgmised lastenäidendid:

Grimmi muinasjutud dramatiseeritult:

Lumivalgeke.

Okasroosike.

Kuninga-tütar ja konn.

Algupärased:

Sügis muinasmetsas.

Ülestõusmispühad päkapikumeeste riigis.

•Jeesuse sündimine.

Kristuse roos.

Kõik näidendid on muinasjutulise ilmega, värssides (ilma eriliste viisideta), algkooli keskmised ja nooremad klassid võivad juba ettekanda, sisult aga vanemaile samuti kohased. Näpunäiteid lavastamiseks ja lähemad tingimised saab otsekohe autorilt teada.

Seal ka ilulugemiseks materjali.

Autori aadress: pr. L. Kasemets-Kirusk, lasteaija juhataja, Tallinna, Toompuiestee 4-a.

Toimetus palub jätkata lastenäidendite ja ilulugemis-materjali teatamist, mis avaldatakse ajakirjas.

Lootusringlased,

ärge unustage linde!

Loodame, pori ja sügissajud vahetuvad varssi pakase ja valge lumivabaga. Teie kõik ootate ju seda, ei tuisudki hirmuta, koguni — kelgumäed tekivad ju neist! Suusad, lumisõda, metsa muinasjutuline ilu... kõik toob talv.

Aga ei oota seda linnukesed. Osa lahkus neist, teised võitlevad lumisel talvel suure toidupuudusega. Siin on tugevama abi vaja. Lootusringlane ei keela oma aitavat kätt vaenlasele, seda rohkem siis meie armsatele sulglistele sõpradele!

Ja aidata ei ole raske: natuke viljateri, prügisemaidki teri leidub, leiba raasukesi koguneb ikkagi, võib koguda veel kiiresti ühes vartega mitmesuguseid umbrohtusid seemnetega, enne kui matab neid lumi, natuke värsket rasva ja liha leidub ka mõnikord. Linnukesed selle eest ülitänuvõivad! Umbrohi seemnetega siduge aida puude külge (ladvad ülespidi), terad mitmesugused, hagana prügi, umbrohu seemned, heina seemned (pebred) lauda pealt heinte alt, leiva raasukesed — need asetage

lauakesega aida, kus lindudel julge liikuda, aga kuhu omagi silm aknast ulatub, et rõõmustuda ühes linnukestega. Et toitu maha lumme ei langeks, selleks soovitav teha lauakesele väike äär ümber. Väga soovitav on teha ka katus lauakesele, näiteks kuuseoksadest, siis ei saja lumi toidule ja linnukestel varjugi. Okstest kaitse võib olla ka äärtel, aga lauast kaugemal. Tihastele riputage nõõrikesega rasva tükke okste külge, veel parem — puutükikesi aukudega valmistada, need rasvaga täita ja siis riputada.

Muidugi vaatate, et kuri kiisu ei tulita sulgissõpru! Tarbe korral selleks laud kõrgemale ja alla kaitse, mis takistab ronimist lauani.

Koolis aga — seal seate ühise jõuga suure lindude söötmise koha, hästi mugava ja kaitstud iga hädaohtu eest!

Vaatlusi ka ärge unustage! On igal linnul omapäraseid iseloomu jooni, häid ja halbugi kombeid. Sellest kõigest kirjutage meilegi! Varustage joonistega! Avaldame ülevaateid teie tööst.

P. K.

Kroonika.

ALKOHOLI EI OSTETA...

Sarnaseid kirjutisi on viimasel ajal tihti näha ajakirjanduses. Riigi tegelased hädaldada, et piiritust ei ole kuhugile panna. Tuntud põhjused selleks on: suur salapiirituse müük (arvatakse — $\frac{1}{5}$ sisetarvitusest) ja kodu-veinid.

Tuleb kindlasti korraldada edukamalt võitlust riigi-varguse vastu, nagu seda on salamüük. Tuleb samuti tõsiselt piire tõmmata koduveini valmistamisele, mis võib osutada eriti hädaohtlikuks jooma-kooliks noortele oma „süütu“ nime ja „peenikese“ maitsega. Ongi, lisaks meie traditsioonideks kujunevaile joomapidudele lõikus-, kohati juba ka piimapühade näol, korraldatud seltskondlisi töökooselkuid kusagil järjekindlalt kodu-veiniga.

Aga tõsiselt paneb imestama, kuuldes ka-

vatsusi viina kättesaadavamaks teha odava hinna ja väikeste pudelikestega. Tahaks loota, et need kavatsused ometi ei teostu, et riik oma kodanikkudele alkoholi nautimise soodustusi ei tihka looma hakata, joomareid kultiveerida — riigi huvidega seda põhjendades.

E. Ö. L. KARSKUSSEKRETÄRI

esimene kõnereis alanud kooliaastal toimus 10.—30. oktoobril Läänemaal, Palivere—Lihula—Varbla suunas, kus külastati 21 kooli ja esineti õhtul rahvakoosolekuil. Lihulas ja Ristil oli lisaks valguspiltidele veel film Noorte Punaselt Ristilt.

Järgmine kõnereis teostub 12. nov.—3. det. Järvemaal.